

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ ТА КОРУПЦІЇ»

м. Харків

17 лютого 2023 року

**Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Факультет слідчої та детективної діяльності**

**Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності
імені академіка В.В. Сташиса НАПрНУ**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ ТА КОРУПЦІЇ

*Збірник тез
Всеукраїнської науково-практичної конференції*

(м. Харків, 17 лютого 2023 р.)

Харків
«Юрайт»
2023

5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 року: станом на 13.02.2022 Верховна Рада України. – № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/ru/ed20131011#Text>

6. Будапештський меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, підписаний 05.12.1994 року. – № 998_158: станом на 26 вересня 2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_158#Text

Гутник А.В.,

доктор філософії у галузі права

старший оперуповноважений СКП Калуського РВП

ГУНП в Івано-Франківській області

АТРИБУТИ КУЛЬТУ ОСОБИ ПІД ЧАС ДОКАЗУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ

Активна пропаганда у всіх сферах діяльності держави є невід'ємною частиною авторитарної чи тоталітарної держави. Зазвичай у таких державах формується культ особи, яка нею керує. Лідера держави поважають, бояться і люблять водночас. У політичній енциклопедії під культом особи розуміють звеличення аж до обожнювання верховних правителів, яке проявляється в процедурах, церемоніях, пропаганді й вихованні молоді [1, с. 380].

В. Корнієнко зазначає, що однією з ознак культу особи є його «усюдисущість». Портрет вождя висить у кожній квартирі, на кожному робочому місці. Причому на ту стіну, де висить портрет, заборонено вішати що-небудь ще [2, с. 207]. Розповсюдження портретів лідера є традиційним засобом розбудови культу особи [3, с. 119]. Не дивно, що одразу після окупації українських територій на бігбордах, афішах та у службових кабінетах окупаційної влади

з'являється російська символіка і портрети путіна. До атрибутів культу особи можуть також відноситись інші предмети та речі, які містять лозунги, зображення чи силует путіна: плакати, брошури, сувеніри, іграшки, елементи одягу та аксесуарів, які особа використовує у побуті та на роботі. Такі речі можуть мати доказове значення під час досудового розслідування кримінальних правопорушень.

Обставинами, які підлягають доказуванню є: ті, які характеризують особу, вина, мотив і мета кримінального правопорушення. У деяких частинах статей КК мета має вагоме значення під час кваліфікації. Вивішування на стіну, викладення на стіл портрету путіна, будь-якого іншого керівника росії, «ДНР», «ЛНР» та інших незаконних утворень є фактом, який підтверджує визнання дій президента росії належними, а призначену ним окупаційну владу легітимною. Ці відомості можуть бути прямими (вказувати на дії, передбачені об'єктивною стороною ст.ст. 111-1 КК, 436-2 КК чи інших статей) або непрямыми доказами (встановити погляди особи на російську агресію проти України).

Інформація про наявність портрету путіна у кабінеті може бути отримана під час безпосереднього огляду приміщення (що на час окупації є неможливим) або під час огляду інформації, опублікованої у соціальних мережах. У вилученні портрету та долученні його до матеріалів кримінального провадження немає необхідності, оскільки у таких випадках доказове значення має наявність портрету.

Про наявність портрету путіна у службовому кабінеті зазначено у одному з повідомлень про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст.111-1 КК. В обґрунтуванні підозри директорці школи, окрім іншого, зазначено що вона присутня на фото з прапорами та портретом президента країни-агресора у кабінеті. Дане фото опубліковано у інформаційному пості Телеграм-каналу «Типичная Акимовка» від 26.09.2022, який присвячений загальному збору «Ми Великая Россия». Текст до вказаного

посту несе слова подяки директорці за підтримку окупаційної влади. Директорці повідомлено про підозру за вчинення умисних дій, спрямованих на впровадження стандартів освіти держави-агресора у закладі освіти [4].

У повідомленні про підозру не зроблено висновку яким чином ця публікація підтверджує впровадження директоркою стандартів освіти держави-агресора (тільки ця форма колабораційної діяльності інкримінована директорці). На нашу думку, такі дії директорки підтверджують її проросійські погляди та підтримку окупаційної влади, можуть бути непрямыми доказами вчинення правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 111-1 КК. Водночас ці дії не містять ознак складу кримінального правопорушення, передбаченого за освітньо-культурний колабораціонізм.

Вважаємо, що у даному випадку здійснено неправильну оцінку доказу. Однак, дати відповідь на усі дискусійні питання, які виникають внаслідок аналізу вказаного повідомлення про підозру неможливо. Адже доступу до інформації, отриманої під час досудового розслідування ми не маємо, а відомості про, проведені слідчі (розшукові) дії та зібрані докази у повідомленні про підозру не зазначаються. Оцінка зібраних доказів та остаточне рішення у справі буде здійснено під час судового розгляду кримінального провадження. Так, 06.02.2023 повинно було відбутися підготовче засідання [5].

Отже, сформований культ особи путіна продовжує поширюватись на окупованих територіях України. До атрибутів культу особи путіна можна віднести будь-які речі, на яких зображений путін чи його висловлювання. Одним із засобів поширення культу путіна є використання його портретів у будинках та кабінетах громадян. Встановлення факту наявності у службовому кабінеті портрету путіна підтверджує проросійську позицію цієї особи, визнання окупаційної влади та заперечення російської агресії проти України. Такі дані можуть бути прямими або непрямыми доказами воєнних злочинів та можуть збиратися під час огляду приміщення або дописів у соціальних мережах. Під час

аналізу повідомлення про підозру директорці школи, встановлено, що обґрунтування підозри у вчиненні нею кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 111-1 КК містить епізод, який пов'язаний із публікацією її фото у службовому кабінеті на фоні портрету путіна і російського стягу на пропагандистському Телеграм-каналі. Встановлення цього факту має вагомим значення для характеристики особи, її поглядів та для встановлення умислу у співпраці з окупантом. Виявлені недоліки у повідомленні про підозру директорці школи за ч. 3 ст. 111-1 КК вкотре підтверджую складність досудового розслідування та кваліфікації колабораційної діяльності.

Література:

1. Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. (С. Кульчицький. Культ особи). К.: Парламентське видавництво, 2011. 808 с.

2. Корнієнко В. Культ особи. Політична лексика сучасного українського політика і громадянина: енциклопедичний словник-довідник / укладач В. М. Піча; наук. ред. Л. Д. Климанської, Я. Б. Турчин, Н. М. Хоми [кол. авт.: І. В. Алексеєнко, О. І. Романюк, М. В. Школяр та ін.]. Львів : «Магнолія 2006», 2017. 438 с.

3. Березовенко А. В. Культ особи Володимира Путіна в контексті постмодерну. Стратегічні пріоритети. 2019. № 1(49). С. 117–132.

4. Повідомлення про підозру та повістки про виклик Каравічевої Н.О. на 29.11.2022, 30.11.2022. Офіс Генерального прокурора : веб-сайт. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/posts/povidomlennya-pro-pidozru-ta-povistki-pro-viklik-karavicevoyi-no-na-29112022-30112022> (дата звернення 16.02.2023).

5. Ухвала Ленінського районного суду міста Запоріжжя від 20.01.2023 у справі 334/386/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108521293> (дата звернення 16.02.2023).